November

Szent András hava

(Forrás: http://gebics.blogspot.com/p/madarak-varosban.html)

Kányádi Sándor: November

Nyugaton, keleten
vörös az ég alja.
Régről nem kelepel
kéményen a gólya.

Csóka- s varjúsereg
lepi el a fákat,
véget a szél se vet
a nagy csárogásnak.

Pedig fúj, ahogyan
fújni tud november,
birkózik a csupasz
hegyekkel, vizekkel.

Bömböl a szél, süvölt,
dühében már jajgat:
túlcsárogják dühét
a csókák és a varjak.

NOVEMBERI JELES NAPOK, ÜNNEPEK

(Forrás: http://www.mclib.hu/egyeb/2012/11/honapsorolo-november-szent-andras-hava-skorpio-csillagkep/)

NOVEMBER 1. MINDENSZENTEK NAPJA

A római egyházban III. Gergely pápa tette a „Szent Szűznek, minden apostolnak, vértanúnak, hitvallónak és a földkerekség elhunyt minden tökéletes, igaz embernek” emléknapjává, ünnepévé.

Mindenszentek ünnepét közvetlenül megelőző ünnep az angolszász világban a Halloween, amely az angol All Hallows Eve rövidítése és a boszorkányok, szellemek kelta ünnepe. Legfontosabb jelképe az idők folyamán a töklámpás lett, amely elterjedt angol neve: Jack O’Lantern. A legenda szerint Jack egy részeges alak volt, aki egyezséget kötött az ördöggel, hogy a lelke nem fog pokolra jutni. De Jack lelkét a mennyben sem fogadták be. Az ördög egy széndarabot adott Jacknek, amit ő egy marharépába helyezett, lámpásnak. Azóta Jack lelke ennek a répalámpácskának fényénél keresi nyugvóhelyét. Amerikában az ajtók előtt Halloweenkor jelmezbe öltözött gyerekek jelennek meg, és „Cukrot vagy csínyt” kiáltással szólítják fel a ház lakóit állásfoglalásra.

NOVEMBER 2. HALOTTAK NAPJA

Ezen a napon szokás a sírok megtisztítása, földíszítése és gyertya gyújtása meghalt szeretteink emlékére.

(Forrás: http://www.partyponty.hu/posts/3988)

(Forrás: http://sulihalo.hu/ajanlo/aktualis/5596-a-magyar-tudomany-napja)

NOVEMBER 3. A MAGYAR TUDOMÁNY NAPJA

Gróf Széchenyi István 1825. november 3-án, a pozsonyi országgyűlés ülésén birtokainak – később 60.000 forintban megállapított – évi jövedelmét a Tudós Társaság céljaira kötötte le. A Magyar Tudományos Akadémia létesítését kimondó törvény két évvel később szentesíttetett, az Akadémia szervezése pedig öt évvel később nyert befejezést. Berzeviczy Albert – az Akadémiát eddig a leghosszabb ideig, 31 évig irányító elnök – 1925. november 3-án, az MTA alapításának százados ünnepén, megnyitó beszédében a következőket mondta:

"… mi szokva vagyunk – éspedig helyesen – ezt a korábbi időpontot (1825. november 3-át) tekinteni az Akadémia születésnapjának, annál is inkább, mert így még szorosabban csatoljuk Akadémiánk történetét Széchenyi dicső nevéhez."

A Magyar Tudósok Világtalálkozóján 1996-ban döntés született arról, hogy ez a nap lesz minden évben a magyar tudomány napja, amelyet először 1997-ben ünnepeltek meg. 2003-ban pedig a magyar országgyűlés hivatalosan is a magyar tudomány ünnepévé emelte november harmadikát.

(Forrás: http://www.unnep.mentha.hu/november.htm)

NOVEMBER 11. MÁRTON NAPJA

A naptárreform előtt, az óév utolsó napja volt. Szent Márton ünnepe a magyar néphagyományban tradicionálisan a gazdasági évet lezáró ünnep. A tél kezdetét jelzi, hogy eddigre már mindenhol elszámolnak a pásztorok a tavaszi-nyári időszakban rájuk bízott jószággal, és a gazdától megkapják járandóságukat. A betakarítással összefüggő munkálatok is lezárulnak erre az időszakra, sőt az ősszel szüretelt szőlőből is kiforr az új bor. November hónapot bizonyos vidékeken "kis farsangnak" is nevezték, ugyanis ekkor még meg lehetett tartani a lakodalmakat és vigasságokat, amelyek majd az adventi időszakban tiltva lesznek.

Az ünnep eredete az ókori Rómába nyúlik vissza. A legenda szerint Róma védői elaludtak, és az ellenség, a gallok támadásától csak az mentette meg a várost, hogy a ludak hangos gágogására felébredtek. Innen az Avis Martis, azaz Mars lúdjai elnevezés. (Mars a római mitológiában hadisten.) Ez az Avis Martis formula változott át aztán a keresztény hitvilágban Avis Martinus, azaz Márton lúdja alakká. Márton valós történeti személy, Pannóniában született, Szombathelyen 317 körül, apja római százados volt, Márton is katonaként került a mai Franciaország földjére, ahol keresztény hitre tért, és kolostort alapított. 371-ben püspökké szentelték Tours-ban, így Franciaországban is igen népszerű. A legenda szerint Szent Márton nem akart püspök lenni szerénysége miatt, ezért elbújt a libák óljában. Azok azonban hangos gágogásukkal elárulták rejtekhelyét. Innen a Szent Márton lúdja elnevezés.

Ezen a napon hagyományosan libát ettek a paraszt családok, úgy tartották, *aki ezen a napon libát nem eszik, egész évben éhezni fog*.

(Forrás:http://impressmagazin.hu/november-13-a-magyar-nyelv-napja/)

NOVEMBER 13. MAGYAR NYELV NAPJA

Az országgyűlés 2011-ben nyilvánította november 13-át a magyar nyelv napjává, hogy a figyelmet ráirányítsa a szellemi-kulturális örökségünk alapját jelentő anyanyelvünkre.

November 13. meghatározó dátum a magyar nyelv történetében, 1844-ben ugyanis ezen a napon fogadták el a magyar nyelvet hivatalossá tevő törvényt.

2001 óta az Egyesült Nemzetek Szervezete is ünnepli hivatalos nyelveit. Az angol nyelv napját április 23-án ünneplik, William Shakespeare halálának napján. A francia nyelv napja március 20., mivel a Frankofónia Nemzetközi Szervezetét ekkor hozták létre 1970-ben. A kínai nyelv napján, április 20-án Cangjieről emlékeznek meg, mert a legenda szerint ő alkotta meg a kínai írásjeleket. Június 6-a az orosz nyelv napja, mivel ekkor született Puskin, akit az orosz irodalmi nyelv megteremtőjeként tartanak számon. A spanyol nyelv napja október 12-e, melyet Spanyolországban a nemzet napjaként ünnepelnek, hiszen ekkor lépett először Amerika földjére Kolumbusz Kristóf.

(Forrás: http://www.unnep.mentha.hu/november.htm)

NOVEMBER 25. KATALIN NAPJA

Szent Katalin keresztény vértanú (IV. század) ünnepe. Kerékbe törték, ezért a fuvarosok, kerékgyártók, valamint a házasulandó lányok védőszentje. Katalin naphoz férjjósló hiedelmek kötődnek. Katalinágnak nevezik azt a gallyat, melyet a lányok vízbe állítottak, s ha karácsonyig kizöldült, közeli házasságra lehetett számítani a lányos háznál.

Régi időjárási megfigyelés szerint, ha Katalin locsog (vagyis lucskos, nem fagy), akkor karácsony kopog (azaz jó hideg lesz).

(Forrás: http://www.mclib.hu/egyeb/2012/11/honapsorolo-november-szent-andras-hava-skorpio-csillagkep/)

NOVEMBER 30. ANDRÁS NAPJA

Ekkor már véget érnek az őszi mulatságok, és megkezdődik a karácsonyra való készülődés. De november végén kezd hidegre, téliesre fordulni az időjárás, és megkezdődnek a disznóölések is. Szent Andrást egyes vidékeken, tréfásan szokták Disznóölő Szent Andrásnak is nevezni. András naphoz kapcsolódó népszokások másik típusa a párválasztással kapcsolatos. A pogácsasütéssel való férjjóslás is nagy szokás volt egyes vidékeken. A pogácsába férfineveket sütöttek. Kitették a küszöbre a finom illatos pogácsát, és amelyiket legkésőbb vitte el a kutya, az lett a férjjelölt. A gombóc, vagy derelyefőzést is ezt a szokást formázza. Amelyik derelye leghamarabb jön fel a főzővíz felszínére, az abban elrejtett férfinév lesz a jövendőbeli neve. És természetesen férjjósló szokás az ólomöntés is, mely szokás a jövendő férj foglalkozását jósolta meg. András nap előtt különösen nagy kedvvel ették a lányok az almát. Ha olyat találtak, amelyben 7 vagy 9 mag volt, azt eltették. András nap éjjelén a párnájuk alá tették az almamagokat, és megálmodták, hogy ki lesz a párjuk.

Az András naphoz természetesen időjóslás is társult, mint szinte minden jeles naphoz a magyar népi életben. Ha András napkor esik az eső vagy a hó, akkor 40 napig esni fog. Ha ilyenkor a libát már megtartja a jég, akkor karácsonykor viszont meleg lesz és olvadni fog. A hagymajóslás volt igen érdekes András napkor. Egy vöröshagymát 12 felé vágtak, megszórták sóval és csak újesztendő napján nézték meg a kemence tetejére tett hagymacikkeket. A 12 hagymacikk a 12 hónapot jelképezte, és amelyiken elolvadt a só és víz lett alatta, az a hónap esős lesz, a többi hónap pedig száraz. Szokás volt az András napi gyümölcsfaág kivirágoztatása is. Ha a meleg kemence tetején először az ág alsó vége virágzott ki, akkor a tél eleje lesz hideg és zimankós, ha a közepe virágzott ki először, akkor január végén várható kemény téli idő, ha pedig a gyümölcsfaág csúcsán jöttek ki először a virágok, akkor tél végén várhatóak a kemény fagyok.

Kellemes őszi napokat kívánunk!